

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Lausunto oikeusministeriölle julkisuuslain salassapitoperusteiden uudistustarpeiden kartoituksesta

TRE:2128/03.06.00/2025

Lisätietoja päätöksestä

Johdon assistentti Mia Helin, puh. 040 570 4065, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Valmistelijan yhteystiedot

Lakiasiaintojohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Oikeusministeriölle annetaan liitteenä oleva Tampereen kaupungin lausunto julkisuuslain salassapitoperusteiden uudistustarpeiden kartoituksesta.

Perustelut

Lakiasiaintojohtaja Laura Klami:

Oikeusministeriö pyytää lausuntoa julkisuuslain salassapitoperusteiden mahdollisista muutostarpeista. Lausunnot pyydetään antamaan lausuntopalvelu.fi-palvelussa viimeistään 11.6.2025 mennessä.

Oikeusministeriö on 2021 asettanut työryhmän ajantasaistamaan julkisuuslakia. Työryhmä luovutti mietintönsä oikeusministeriölle joulukuussa 2023 ja esitti siinä useita uudistuksia julkisuuslakiin.

Tampereen kaupunki antoi helmikuussa 2024 lausuntonsa oikeusministeriölle julkisuuslain ajantasaistamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä kaupunginhallituksen päätöksellä 12.2.2024 § 60. Tuolloin antamassaan lausunnossa Tampereen kaupunki totesi, että julkisuuslainsäädäntö on kunnan toiminnassa keskeinen ja liittyy julkisuuden ja tiedonsaannin varmistamiseen, mutta toisaalta lainsäädännön edellyttämän salassapidon toteuttamiseen. Salassapitoperusteiden systemaattinen ja sisällöllinen tarkastelu, salassapidon lakkaamista koskeva sääntely sekä menettelytapojen ja toimivaltakysymysten tarkastelu olisi perusteltua tehdä julkisuuslain ajantasaistamisen kanssa samassa yhteydessä.

Oikeusministeriön asettaman työryhmän toimeksiantoon ei kuulunut lain salassapitosäännösten tarkastelu, mutta työryhmämietinnöstä saadussa lausuntopalautteessa korostui tarve arvioida julkisuuslain salassapitoperusteiden muutostarpeita. Oikeusministeriö on päättänyt jatkaa julkisuuslain uudistamista keskittymällä julkisuuslain salassapitoperusteiden muutostarpeiden arviointiin.

Nyt annettavan Tampereen kaupungin lausunnon keskeinen sisältö:

- Nykytilanne ja kehittämistarpeet: Julkisuusperiaate on avoimen hallinnon tärkeä lähtökohta. Samalla riskit julkisuusperiaatteen väärinkäytölle ovat digitalisaation myötä kasvaneet merkittävästi.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Julkisuuslain salassapitosäätely ei huomioi riittävästi nykyistä toimintaympäristöä, teknologian mahdollisuuksia eikä globaalia turvallisuustilannetta. Tampereen kaupunki toteaa, että vaikka vuodelta 1999 olevan julkisuuslain 24 §:n salassapitosäännökset ovat toimineet melko hyvin, digitalisaation myötä riskit julkisuusperiaatteen väärinkäytölle ovat kasvaneet. Lain soveltamisympäristö on muuttunut, ja nykyiset säännökset eivät riittävästi huomioi teknologian mahdollisuuksia tai globaalia turvallisuustilannetta. Salassapitosäännösten tulisi olla selkeitä ja yksiselitteisiä, koska julkisuuslakia sovelletaan kunnan toiminnassa laajasti.

- Yksityisyyden suoja: Lausunnossa korostuu myös yksityisyyden ja henkilötietojen suojan merkitys. Kunnissa on tarpeen arvioida tietojen luovuttamista käytännön tilanteissa, joissa on tulkinnanvaraisuutta, kuten lasten ja nuorten tietojen osalta. Viranomaisten välinen tietojenvaihto on usein sähköistä, ja tulkinnat sähköpostien julkisuudesta ja salassapidosta tulisi kirjata lakiin.
- Turvallisuus ja varautuminen: Salassapitoperusteissa tulee ottaa huomioon turvallisuuteen liittyvät asiat nykyistä paremmin. Valmiussuunnitelmat tulisi voida määritellä salassa pidettäväksi. Kriittisen infrastruktuurin määrittely on tarpeen, ja turvallisuustietojen salaaminen tulisi mahdollistaa nykyistä paremmin. Julkisen ja salaisen tiedon lisäksi tarvittaisiin määrittelyjä tilanteisiin, joissa tieto on voi olla julkinen, mutta tietoa ei kuitenkaan julkaistaisi yleisessä tietoverkossa. Tällaisia olisivat muun muassa monet paikkatiedot ja infrastruktuuria koskevat tiedot. Yhtenä ratkaisuna voisi olla edellytysten määrittely tilanteessa, jolloin tiedon antaminen olisi viranomaisen harkinnassa. Tiedon antaminen edellyttäisi tiedonsaajan tunnistamista ja tiedonsaannin perustetta.
- Sisäinen tarkastus: Sisäisen tarkastuksen asiakirjojen julkisuus ja luottamuksellisuus tulisi arvioida lainsäädännössä selkeämmin. Ilmoittajansuojelulain ja julkisuuslain tulkintoja on tarpeen tarkastella salassapitosäätelyn uudistamisen yhteydessä.
- Henkilöstöhallinto: Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 29 kohtaan liittyy huomioon otettavia kysymyksiä. Varoitusten ja huomautusten julkisuus ei ole kunnassa yksiselitteistä ja lainsäädäntöä tulisi tältä osin selkeyttää. Rekrytoinnissa hakemusasiakirjojen julkisuus voi nostaa hakemisen kynnystä.
- Tietopyynnöt: Joissakin tapauksissa kunnalle osoitetut tietopyynnot voivat sisältää satoja asiakirjoja (tietopyynnön kohteena voi olla esimerkiksi kaikkien asuinrakennusten energiatodistusten asiakirjat). Laajoihin tietopyyntöihin liittyy riskejä yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan liittyen. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa rajauksia laajoihin tietopyyntöihin vastaamisessa. Digitalisaatio on myös aiheuttanut kysymyksiä siitä, kuinka paljon tietoa kunnan tulee koota tietopyyntöihin vastaamiseksi.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

- Julkisuuslain soveltamisalan ehdotettuun laajentamiseen liittyviä huomioita salassapitoperusteisiin: Julkisuuslain soveltamisalan laajentamisessa tulee ottaa huomioon yhteiskunnan kriittisistä toiminnoista vastaavien julkisomisteisten konserniyhtiöiden, kuten vesihuolto, jätehuolto, energia- ja sähköhuolto, ruokahuolto ja ict salassapitoon liittyvät kehittämistarpeet. Liikesalaisuuksien määrittely on koettu edelleen vaikeaksi.
- Tietojen salassapitoa koskevan erityislainsäädännön ristiriidat tai tulkintakysymykset julkisuuslain salassapitosäännösten kanssa: EU:n digi- ja datasäädösten, esimerkiksi paikkatietojen ja julkisuuslain välinen suhde. Alueidenkäyttölaki, kaavaprosessi, kriittistä infrastruktuuria koskevien tietojen julkisuus ja salassapito. Julkisuuslain ja GDPR:n väliset tulkintakysymykset, työsuojelulainsäädäntö, osakeyhtiölaki.

Hallintosäännön (1.6.2025) 33 § 36)-kohdan mukaan konsernijohtaja päättää muiden kuin kaupunginhallituksen tai pormestarin toimivaltaan kuuluvien lausuntojen sekä yleishallintoa koskevien lausuntojen antamisesta, esitysten tekemisestä, muutoksenhakuoikeuden käyttämisestä, muutoksenhakuun liittyvien lausuntojen hyväksymisestä ja kanteluihin vastaamisesta, ellei muualla toisin määrätä.

Tiedoksi

Laura Klami

Liitteet:

1 Tampereen kaupungin lausunto oikeusministeriölle julkisuuslain salassapitoperusteiden uudistustarpeiden kartoituksesta

2 Oikeusministeriön lausuntopyyntö 07.04.2025

Allekirjoitus

Konsernijohtaja Juha Yli-Rajala

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Päätös asetetaan nähtäville 6.6.2025 Tampereen kaupungin verkkosivulle www.tampere.fi

Ote päätöksestä on lähetetty 6.6.2025 sähköpostilla päätöksessä näkyvän jakelun mukaisesti

Tampere
06.06.2025

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Mia Helin
Johdon assistentti

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§ 115

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)